

Kruisbloemigen: voorjaar in uw tuin

Het voorjaar is alweer bijna voorbij. De vlinders zijn weer naar onze tuin gekomen. Soms een overwinteraar, zoals de citroenvlinder, maar ook de eerste generatie vlinders van bijvoorbeeld het klein koolwitje. Natuurlijk wilt u deze eerste vlinders van het jaar in uw tuin houden. En dat is mogelijk als er voldoende zon, beschutting en natuurlijk voedsel in uw tuin te vinden is.

Tekst en foto's
Welmoed Huisman
Robinia tuinontwerp

Planten van de familie kruisbloemigen geven in het voorjaar veel voedsel, in de vorm van nectar. Veel soorten zijn zelfs voedsel voor rupsen. Een groot aantal kruisbloemigen valt onder het kopje onkruid, zoals look-zonder-look. Dit is echter ook een voedselplant voor de rupsen van diverse witjes. Gaat het u te ver om een dergelijke plant in uw tuin te zetten, dan zijn er nog vele andere interessante kruisbloemigen, die meer 'tuinwaardig' zijn.

Aubrieta

Een van de vroegste is *Aubrieta*, een rijkbloeiende kruipende plant, met roze of blauwpaarse bloempjes in april en mei. In het wild groeit deze plant in de bergen. Een echt rotsplantje dus, dat maar 10 à 20 cm hoog wordt. Hierdoor is het zeer geschikt om vooraan in de border te zetten. Meer vlinders zal *Aubrieta* echter lokken op enige hoogte, op een muurtje of in een 'hangende basket' op een zonnige open plaats.

Judaspenning en damastbloem

Hogere tuinwaardige kruisbloemigen zijn er natuurlijk ook. Wat denkt u van de damastbloem (*Hesperis*) en judaspenning? Van de judaspenning zijn er de eenjarige *Lunaria annua* en de meerjarige *Lunaria rediviva*. Deze laatste is een vaste plant met mooi blad en lichtlila bloemen, die na bestuiving veranderen in ruitvormige penningen. De eenjarige judaspenning is er met witte of purperlila bloemen. Ook zijn er cultivars met crémebont blad. De penningen van *Lunaria annua* zijn eirond en worden vaak in droogboeketten verwerkt. De damastbloem lijkt erg op de judaspenning, maar heeft minder blad. Daardoor is deze makkelijk om in de border toe te passen. Mooi met rozen, geranium en vingerhoedskruid of *Hosta*.

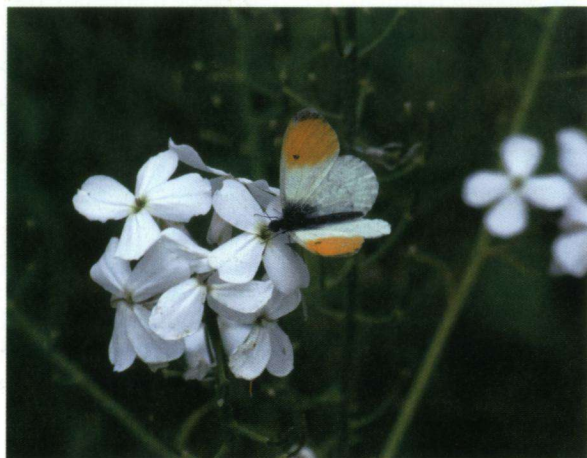
Nachtvlinders

Naast diverse soorten witjes lokt de damastbloem ook veel nachtvlinders. Eind januari loop ik door de tuin en zie dat de damastbloem, waarvan het blad nog groen is, flink is aangevreten. Door een rups misschien? Ik

ga op onderzoek uit en vind er inderdaad een tussen het blad. Het blijkt de rups van een agaatvlinder en ik maak er gauw een paar foto's van. Nog geen maand later, na de flinke vorst zitten we 's ochtends gezellig aan de ontbijttafel naar vogeltjes te kijken. We zien koolmezen, pimpelmezen en vinken. Ze eten vooral van het zaad uit de voederbuis. Ineens zie ik een koolmeesje met iets in zijn poot. Dat kan geen zaadje zijn, dan zijn ze nooit zo energiek. Het is een rups! Een flinke, voor zo'n klein vogeltje. Toch niet de rups die ik heb gefotografeerd, hoop ik. De koolmees smult van zijn maaltje. En ik ben toch wel blij dat ik zoveel waardplanten in de tuin heb gezet, ook al krijgen ze dan veel gaten in het blad. Nu kan dit koolmeesje voldoende natuurlijk voedsel vinden. Zelfs in februari, want in tegenstelling tot de judaspenning, behoudt de damastbloem zijn blad in de winter. Zo kunnen de rupsen de hele winter hun buikje vol eten. En de vogels ook...

Judaspenning (*Lunaria*) *annua* met sier-ui (*Allium*) en bulgaarse ui (*Nectaroscordum*.)

Oranjetipje op damastbloem (*Hesperis matronalis alba*).

Overzicht van de combinaties
<i>Lunaria rediviva</i> (vaste judaspenning, zachtliila bloem, h90, bl 5-6) $\phi\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Allium aflatuense</i> 'Purple Sensation' (sier-ui, lila bloem, h80, bl 5-6) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Nectaroscodium sicilum</i> (bulgaarse ui, purpergroene klokjes, h80, bl 6) \mathbb{F}
<i>Sambucus nigra</i> 'Black Beauty' (donkerbladige vlier met roze bloemschermen, h3m, bl 5-6) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Primula veris</i> 'Lemon' (sleutelbloem, h23, bl 3-5) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Hesperis matronalis</i> (Alba) (Damastbloem, geurende lilaroze of witte bloem, h70-90, bl 5-6) $\phi\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Anchusa azurea</i> (ossetong, blauwe bloemen, h80-120, bl 5-8) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Allium atropurpureum</i> (sier-ui, donkerpurperen bloem, h70, bl 6-7) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Geranium</i> 'Rozanne' (ooievaarsbek, blauwe bloemen, h 30, bl 7-10) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Lunaria annua</i> (Judaspenning, paarsroze bloemen, h90, bl 4-5) $\phi\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Euphorbia polychroma</i> (wolfsmelk, geelgroene bloei, h30-50, bl 4-6) \mathbb{F}
<i>Ajuga reptans</i> (zenegroen, paarsblauwe bloemen, h15, bl 5-6) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Ribes sanguineum</i> 'White Icicle' (rode ribes, witte bloemen, h2m, bl 4-5) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Tulipa negrita</i> (tulp, h50, bl 4)
<i>Aubrieta deltoidea</i> (Aubrietia, lilapaarse bloemen, h10, bl 4-5) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
<i>Muscaria armeniacum</i> (blauwe druifje, h20, bl 4-5) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Stipa tenuissima</i> (vedergras, zilverwitte bloeipluimen, h60)
<i>Lavandula angustifolia</i> 'Hidcote' of 'Silver Blue' (lavendel, h45, bl 6-7 of 6-8) $\phi\Delta\mathbb{F}$
<i>Potentilla fruticosa</i> 'Sunset', h50, bl 7-9) $\phi\Delta\Delta\mathbb{F}$
Symbolen:
ϕ = waardplant dagvlinder; Δ = waardplant nachtvlinder
ϕ = nectarplant dagvlinder; Δ = nectarplant nachtvlinder
\mathbb{F} = nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. (potentiële prooi voor libellen)
h80 = plant is 80 cm hoog
bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)

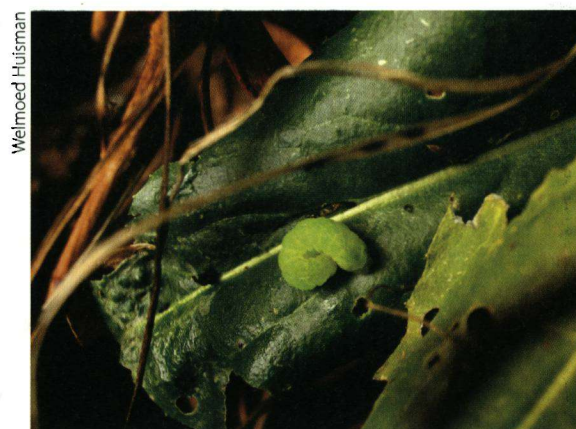
Geraadpleegde literatuur

Crafer, Tim. Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos 2005.

Owen, J. Wildlife of a garden: A thirty-year study. Royal Horticultural Society 2010.

Lloyd, Christopher. Colour for adventurous gardeners. BBC Books 2004.

Dit is een ingekorte versie. Het hele artikel is te vinden op www.robinia-tuin.nl.

is op damastbloem in de winter.

bloem en penning.